PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW DZIAŁOWY · JĘZYK POLSKI · KLASA 4 LO I TECHNIKUM · ZAKRES PODSTAWOWY

Dział 4. Język współczesny

Odmiany polszczyzny i nowe formy komunikacji (komunikatory, wiadomości głosowe, emotikony), moda językowa, zapożyczenia i korpomowa, norma wzorcowa i użytkowa, kultura języka, innowacja a błąd, zamierzony błąd ortograficzny, dezinformacja w sieci i narzędzia AI; notatka syntetyzująca. Dziewięć kart: teoria z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, zadania typu maturalnego, dwie kartkówki (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Język współczesny – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka	4 zad. 11 pkt
2	**Język współczesny – ćwiczenia** Ćwiczę umiejętności z działu	6 zad. 28 pkt
3	**Język współczesny – zadania typu maturalnego** Polecenia i punktacja jak na maturze 2027	5 zad. 10 pkt
4	**Kartkówka 1: nowe formy komunikacji, moda językowa, zapożyczenia – grupa A** 15 minut · 9 pkt	4 zad. 9 pkt
5	**Kartkówka 1: nowe formy komunikacji, moda językowa, zapożyczenia – grupa B** 15 minut · 9 pkt	4 zad. 9 pkt
6	**Kartkówka 2: norma, innowacja a błąd, zamierzony błąd ortograficzny – grupa A** 15 minut · 10 pkt	4 zad. 10 pkt
7	**Kartkówka 2: norma, innowacja a błąd, zamierzony błąd ortograficzny – grupa B** 15 minut · 10 pkt	4 zad. 10 pkt
8	**Sprawdzian: Język współczesny – grupa A** 90 minut · 31 pkt	7 zad. 31 pkt
9	**Sprawdzian: Język współczesny – grupa B** 90 minut · 31 pkt	7 zad. 31 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia na tekstach, a karta 3 – zadania w formule matury 2027 (polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE).
- Karty 4–7 to dwie kartkówki (po 15 minut), każda w grupach A i B. Karty 8–9 to sprawdzian (45 minut) w grupach A i B – te same typy zadań i ta sama punktacja, inne treści.
- Klucz na końcu zestawu zawiera odpowiedzi i zasady oceniania zadań otwartych w stylu CKE (co daje 1 pkt, a co 2 pkt).
- Osobny plik „Powtórka" zbiera najważniejsze pojęcia, lektury i konteksty, typowe błędy i test „Sprawdź się".

Materiał oryginalny. Podstawa programowa LO i technikum w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019). Wymagania: II.2.4–II.2.5, II.3.5–II.3.8, II.4.3, I.2.1–I.2.3, III.2.5, III.2.10. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Miejsce w seriach podręczników: NE kl. 4 · WSiP kl. 4 · Stentor i GWO – kl. 4 (technikum: kl. 4–5). Nazwy wydawnictw i serii podano tylko informacyjnie – materiał nie jest z nimi powiązany. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

PIERWSZA ŁAWKA

Język współczesny – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka

KARTA 1/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 11 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Odmiany polszczyzny.** Tym samym językiem mówimy różnie, zależnie od sytuacji: odmiana **oficjalna** (urząd, szkoła, wystąpienie publiczne) i **nieoficjalna, potoczna** (rozmowa z bliskimi); **mówiona** i **pisana**; ogólnopolska i regionalna (gwary); odmiany **środowiskowe** (język uczniów, graczy, informatyków, sportowców). Sprawny użytkownik języka (II.3.5) nie zna jednej „poprawnej” odmiany, tylko umie **dobrać odmianę do sytuacji**: do kogo mówię, w jakim celu, jakim kanałem.
- **Nowe formy komunikacji** – komunikatory, SMS, posty i komentarze w mediach społecznościowych, wiadomości głosowe, krótkie filmy. Wiadomość na czacie to tekst **pisany, ale „mówiony” z ducha**: szybki, dialogowy, potoczny, ze skrótami (*nwm, pzdr*), często bez wielkich liter i przecinków. Brak tonu głosu i mimiki zastępują **emotikony i emoji**, wielokrotne wykrzykniki, wersaliki. **Krytycznie:** łatwo o nieporozumienie (znaczenie znaków ustala się w małych grupach), presję natychmiastowej odpowiedzi, przenoszenie stylu czatu do sytuacji oficjalnych, rozmowy „każdy osobno” (wiadomości głosowe bez możliwości przerwania i dopytania).
- **Moda językowa** (II.2.4) – nagła popularność wyrazów i zwrotów, powtarzanych bez potrzeby, często zamiast słów bardziej precyzyjnych: *generalnie, tak naprawdę, dokładnie* (= ‘tak, zgadzam się’), *na ten moment, ogarnąć, masakra, totalnie*. Wyraz modny **traci ostrość znaczenia** (*masakra* to i korek, i nudny film), **szybko się zużywa** i bywa sygnałem przynależności do grupy. Źródła mody: media, reklama, internet, język korporacji. Oceniając modę, pytamy: czy ten wyraz coś nazywa, czy tylko wypiera lepsze słowa?

Rodzaj zapożyczenia (II.2.5)	Na czym polega	Przykłady
zapożyczenie przyswojone	obcy wyraz dostosowany do polskiej pisowni i odmiany	*smartfon, esemes, komputer, weekend*
zapożyczenie nieprzyswojone (cytat)	wyraz w obcej pisowni, często bez odmiany	*know-how, fair play, deadline, feedback*
kalka znaczeniowa	polski wyraz dostaje nowe znaczenie wzorem obcego	*mysz* (urządzenie; ang. *mouse*), *dokładnie* (= ‘tak’; ang. *exactly*)
kalka frazeologiczna (strukturalna)	dosłowne tłumaczenie obcego połączenia wyrazów	*zrobić różnicę* (*make a difference*), *to robi sens* (*it makes sense*)

- **Funkcje zapożyczeń:** nazywają nowe rzeczy i zjawiska (**luka w słownictwie**: *smartfon*), są krótsze lub bardziej precyzyjne w wąskim środowisku (terminy), dodają prestiżu i „nowoczesności" (*event* zamiast *wydarzenie*). Zapożyczenie jest **uzasadnione**, gdy nazywa coś, czego polszczyzna nie nazywa; **zbędne**, gdy wypiera dobry polski odpowiednik. **Korpomowa** – mieszanka anglicyzmów (*deadline, feedback, call*) i **eufemizmów** (*optymalizacja zatrudnienia* = zwolnienia, *wyzwanie* = problem), które łagodzą albo zasłaniają niewygodną rzeczywistość – blisko stąd do manipulacji.

	Norma wzorcowa	Norma użytkowa
gdzie obowiązuje	teksty oficjalne, publiczne, staranne (wypracowanie, podanie, wystąpienie)	swobodna, codzienna, zwłaszcza mówiona komunikacja
przykłady	*Daj mi tę książkę.*; akcent *ma-te-MA-ty-ka*	*Daj mi tą książkę.* (tylko w swobodnej rozmowie); akcent *ma-te-ma-TY-ka*
czego nie obejmuje żadna	–	błędów: *wziąść, poszłem, włanczać, w każdym bądź razie*

- **Kultura języka** to dbałość o **poprawność** (zgodność z normą), **sprawność** (skuteczne, jasne porozumiewanie się), **etykę** (prawdomówność, szacunek dla odbiorcy) i **estetykę** słowa. **Błąd językowy** – niezamierzone naruszenie normy (fleksyjny, składniowy, leksykalny, frazeologiczny, słowotwórczy, fonetyczny, ortograficzny, interpunkcyjny, stylistyczny). **Innowacja** (II.3.6) – **zamierzona** zmiana, która pełni funkcję: nazywa nowe (*wylogować się*), wyraża emocje, skraca, bawi, tworzy świat poetycki (neologizmy Leśmiana i Norwida). O ocenie innowacji decydują: zgodność z systemem języka, funkcjonalność, rozpowszechnienie, estetyka.
- **Zamierzony błąd ortograficzny w tekście artystycznym** (II.4.3) nie jest błędem autora, tylko **środkiem stylistycznym**. Funkcje: **komizm** i gra słów (zmiana litery zmienia znaczenie), **charakterystyka postaci** (stylizacja na pismo dziecka lub osoby niewykształconej), **dydaktyzm** (pokazanie błędu, żeby go ośmieszyć), **zwrócenie uwagi na słowo** i jego brzmienie (poezja lingwistyczna, np. Miron Białoszewski), **bunt wobec konwencji** (awangardowy zapis Józefa Czechowicza – bez wielkich liter i interpunkcji). Przykład: Julian Tuwim, *Słówka i słufka – japko, głufka, bżuska* to zapis tak, jak się mówi.
- **Sieć, dezinformacja i narzędzia AI** (II.3.7–8). W internecie łatwo publikować, więc łatwo też **dezinformować**: sensacyjne nagłówki-przynęty, zmyślone lub wyrwane z kontekstu cytaty, fałszywe konta, spreparowane nagrania (*deepfake*). Narzędzia sztucznej inteligencji generują płynne, poprawne teksty, ale **mogą podawać nieprawdę tonem pewności** – odpowiedzialność za tekst ponosi zawsze człowiek, który go podpisuje lub przekazuje dalej. Zasady: sprawdź źródło, autora i datę; porównaj z innymi, niezależnymi źródłami; zatrzymaj się, gdy tekst wywołuje silne emocje; oznaczaj, co przygotowała maszyna.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Rozstrzygnij, czy zapis *japko* w wierszu Juliana Tuwima *Słówka i słufka* to błąd ortograficzny.

Nie – to **zamierzony błąd**, czyli środek stylistyczny. Wypowiada go personifikowane słowo, które skarży się, że uczeń zapisał je „jak słychać". Błąd służy komizmowi i celom wychowawczym: pokazuje typową pomyłkę (ubezdźwięcznienie *b* przed *k*) i ją ośmiesza.

Jak myśleć: zapytaj, **kto** popełnia błąd i **po co** – jeśli autor robi to celowo i błąd coś znaczy w tekście, to innowacja (środek stylistyczny), a nie usterka.

Przykład 2. Oceń, czy zapożyczenie *deadline* w zdaniu *Deadline na oddanie referatu mija w piątek* jest uzasadnione.

Jest **zbędne**: polszczyzna ma dokładne odpowiedniki – *termin, ostateczny termin*. Wyraz obcy nie nazywa tu niczego nowego, a w szkolnym komunikacie brzmi jak żargon korporacyjny. Lepiej: *Termin oddania referatu mija w piątek.*

Za co CKE daje punkt: za ocenę **i** argument odwołujący się do kryterium (czy istnieje polski odpowiednik, czy wyraz nazywa coś nowego).

Przykład 3. Wyjaśnij, czym się różni forma *tą* w zdaniu *Weź tą kurtkę, zimno jest!* (rozmowa z bratem) od formy *wziąść*.

Tą w bierniku to forma **normy użytkowej** – dopuszczalna w swobodnej rozmowie, choć w tekście oficjalnym (wypracowanie, podanie) trzeba napisać *tę*. *Wziąść* to **błąd** w każdej sytuacji – poprawnie tylko *wziąć*.

Jak myśleć: norma ma dwa poziomy (wzorcowy i użytkowy), ale błąd leży poza oboma.

Przykład 4. Zredaguj ponownie zdanie z korporacyjnego maila: *Na ten moment mamy wyzwanie z dowiezieniem projektu.*

Obecnie mamy kłopot z terminowym ukończeniem projektu. Usunięto modny zwrot (*na ten moment*), eufemizm (*wyzwanie* = problem) i żargonowe *dowiezienie*.

Jak myśleć: nazwij rzecz wprost – kto, co i dlaczego – bez słów, które tylko brzmią nowocześnie.

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj sytuacjom odmianę polszczyzny. Wpisz literę: a) oficjalna pisana, b) oficjalna mówiona, c) potoczna pisana, d) potoczna mówiona. ___ / 4 pkt

1. podanie do dyrektora szkoły	a) oficjalna pisana
2. przemówienie na zakończenie roku	b) oficjalna mówiona
3. wiadomość na czacie do przyjaciółki	c) potoczna pisana
4. rozmowa z kolegą na przerwie	d) potoczna mówiona

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 2. Uzupełnij zdania. Wybierz wyrazy z ramki. ___ / 3 pkt

innowacja błąd językowy kalka znaczeniowa archaizm regionalizm

1. Zamierzona zmiana w języku, która pełni w tekście jakąś funkcję, to _____.
2. Niezamierzone naruszenie normy językowej to _____.
3. Polski wyraz, który dostał nowe znaczenie wzorem wyrazu obcego (np. *mysz* komputerowa), to _____.

Zadanie 3. Które zdanie zawiera eufemizm typowy dla języka korporacji? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Zebranie zarządu odbędzie się w poniedziałek.

B. Firma przeprowadzi optymalizację zatrudnienia.

C. Nowy dyrektor zna pięć języków obcych.

D. Firma zwolni w tym roku dwudziestu pracowników.

Zadanie 4. Oceń prawdziwość zdań. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 3 pkt

1. Norma użytkowa dopuszcza każdą formę, której ludzie często używają.	**P**	**F**
2. Zapożyczenie jest zbędne, gdy wypiera dobry polski odpowiednik.	**P**	**F**
3. Zamierzony błąd ortograficzny w wierszu może pełnić funkcję komiczną.	**P**	**F**

PIERWSZA ŁAWKA

Język współczesny – ćwiczenia

Ćwiczę umiejętności z działu

KARTA 2/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 28 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 5 pkt

Piszemy, jakbyśmy mówili

1. Jeszcze niedawno granica między mową a pismem była wyraźna: mówiliśmy do bliskich, a pisaliśmy listy, wypracowania i podania. Komunikatory internetowe tę granicę zatarły. Wiadomość na czacie jest zapisana, ale powstaje w pośpiechu, jak replika w rozmowie: jest krótka, potoczna, często pozbawiona wielkich liter i przecinków. Językoznawcy mówią o takich tekstach, że łączą cechy odmiany mówionej i pisanej: piszemy, ale układamy zdania tak, jakbyśmy mówili.

2. Nowe kanały przyniosły nowe gatunki. Obok SMS-a i wpisu w mediach społecznościowych pojawiły się wiadomości głosowe – nagrania, które odsłuchujemy wtedy, kiedy chcemy. Nadawca mówi jak przez telefon, ale nie czeka na odpowiedź; odbiorca słyszy ton głosu, ale nie może przerwać ani dopytać. Każdy może też odtworzyć nagranie kilka razy albo przesłać je dalej. To rozmowa, w której każdy mówi osobno.

3. Czat ma własne sposoby przekazywania emocji. Emotikony zastępują uśmiech albo zmarszczenie brwi, trzy wykrzykniki udają podniesiony głos, a kropka po krótkim „ok” bywa przez niektórych odczytywana jako oznaka chłodu. Znaczenie tych sygnałów ustala się jednak w niewielkich grupach, więc łatwo o nieporozumienie – zwłaszcza między pokoleniami.

4. Zmieniło się też tempo. Na list czekało się tygodniami, na e-mail – godzinami, a na odpowiedź w komunikatorze czekamy minuty i niecierpliwimy się, gdy nie nadchodzi. Znaczek informujący, że wiadomość została odczytana, potrafi wywołać więcej emocji niż jej treść. Pośpiech sprzyja skrótom: *nwm*, *zw*, *pzdr* oszczędzają czas, ale zrozumie je tylko ktoś, kto zna ten sam kod.

5. Czy to zagrożenie dla polszczyzny? Kłopot nie polega na tym, że na czacie piszemy swobodnie, lecz na tym, że niektórzy przestają odróżniać sytuacje. Kto do urzędu albo do nauczyciela pisze tak jak do przyjaciela – bez powitania, bez podpisu, ze skrótami – nie popełnia błędu na czacie, tylko myli się w wyborze odmiany języka. Sprawny użytkownik polszczyzny ma w zanadrzu kilka rejestrów i wie, kiedy po który sięgnąć.

Tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Wyjaśnij, na podstawie akapitu 1., dlaczego wiadomość na czacie łączy cechy mowy i pisma.

___ / 1 pkt

1.2. Wskaż, na podstawie akapitu 2., jedną cechę rozmowy i jedną cechę tekstu zapisanego, które ma wiadomość głosowa.

___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

1.3. Wyjaśnij, co według autora jest prawdziwym problemem współczesnej komunikacji. Użyj terminu odmiana języka. ___ / 2 pkt

Zadanie 2. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 7 pkt

Słówka i słufka

Dziś po dyktandzie w szkole
Wrócił Jerzyk do domu markotny.
Ziewał, ziewał — i zdrzemnął się przy stole,
Bo i dzień był jakiś senny i słotny.
I przyszły do Jerzyka trzy słówka:
«Brzózka» «Jabłko» i «Główka»,
I powiedziały:
— Jestem Brzózka, nie «bżuska».
— Jestem Jabłko, nie «japko».
— Jestem Główka, nie «głufka».
Jak można tak znieważać urodę naszą i ród?
Trzeba się uczyć! Uważać! Na pewno opłaci się trud.

[…]

— A gdy i nadal będziesz sadził błąd po błędzie,
To zrobimy z Jerzego — Jeżego,
Złego jeża kolczastego,
I co? przyjemnie ci będzie?

Julian Tuwim, *Słówka i słufka*, fragmenty; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl (domena publiczna).

2.1. Wypisz z wiersza trzy wyrazy zapisane z zamierzonym błędem i podaj ich poprawny zapis. ___ / 3 pkt

2.2. Wyjaśnij, skąd biorą się błędy wyśmiewane w wierszu. Odwołaj się do tego, jak wymawiamy te wyrazy. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

2.3. Wyjaśnij, na czym polega gra słów w wersach o Jerzym i jaką funkcję pełni zamierzony błąd w całym wierszu. ___ / 2 pkt

Zadanie 3. Przyporządkuj wypowiedzi. Wszystkie padają w swobodnej rozmowie. Wpisz je do właściwej kolumny. ___ / 6 pkt

Daj mi tę książkę. Daj mi tą książkę. Muszę to wziąść. Wydaje mi się, że pada.
W każdym bądź razie przyjdę. Lubię ma-te-ma-TY-kę (akcent).

norma wzorcowa	norma użytkowa	błąd językowy

Zadanie 4. Przyporządkuj wyrażeniom z języka korporacji ich neutralne odpowiedniki. Wpisz właściwą literę. ___ / 4 pkt

1. optymalizacja zatrudnienia
2. wyzwanie (o trudnej sytuacji)
3. deadline
4. feedback

a) zwolnienia pracowników
b) problem, kłopot
c) ostateczny termin
d) informacja zwrotna, ocena

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 5. Przeredaguj wiadomość tak, aby można ją było wysłać do dyrektora szkoły. Usuń zapożyczenia zbędne i modne zwroty.
Hej, na ten moment nie dowieźliśmy projektu gazetki, bo pojawiły się wyzwania. Musimy to przeprocesować na callu i ustalić nowy deadline ASAP. ___ / 3 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Język współczesny – zadania typu maturalnego

KARTA 3/9

Polecenia i punktacja jak na maturze 2027

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 10 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 1 pkt

Tekst 1. Język w sieci nie choruje

1. Co pewien czas wraca obawa, że internet psuje polszczyznę: młodzi piszą bez polskich znaków, zamiast słów wysyłają obrazki, a do każdego zdania wtrącają angielskie wyrazy. Takie lęki są stare jak sama troska o język. Dawniej purystów oburzały germanizmy, galicyzmy i rusycyzmy, dziś oburzają anglicyzmy. Tymczasem polszczyzna przyjęła w swojej historii tysiące obcych słów i nie przestała być sobą – przeciwnie, zyskała środki do nazywania nowych rzeczy.

2. Warto odróżnić innowację od błędu. Innowacja to zmiana, która czemuś służy: nazywa nowe zjawisko, skraca długi opis, wyraża emocję albo bawi. Błąd rodzi się z niewiedzy lub nieuwagi i niczego do języka nie wnosi. Czasownik *wylogować się* nie zagraża polszczyźnie – powstał według rodzimych reguł, z przedrostkiem *wy-*, takim jak w *wyjść* czy *wypisać się*, bo trzeba było nazwać nową czynność. To dowód, że system języka działa, a nie że się rozpada.

3. Zapożyczenia przychodzą zwykle razem z rzeczami. Gdy pojawił się telefon, który jest zarazem małym komputerem, przyjęliśmy *smartfon* – już w polskiej pisowni i z polską odmianą. Podobnie z *esemesem*. Nie wszystkie obce słowa zostaną w języku na długo: te, które wypierają dobre polskie odpowiedniki, jak *event* zamiast *wydarzenia*, zwykle zostają w wąskich środowiskach albo wychodzą z użycia razem z modą.

4. Nie trzeba się też obawiać obrazków. Emotikony nie zastępują słów, tylko to, czego w piśmie zawsze brakowało: uśmiechu, mrugnięcia, tonu głosu. Dawniej tę rolę pełniły w listach rozbudowane formuły grzecznościowe i dopiski, dziś wystarczy mały znak. To nie oznaka ubóstwa, lecz nowy sposób radzenia sobie ze starym kłopotem pisma, które nie widzi twarzy rozmówcy.

5. Najważniejsze jest jednak to, że użytkownicy języka umieją się przełączać. Uczeń, który na czacie pisze *nwm* zamiast *nie wiem*, tego samego dnia potrafi napisać staranne wypracowanie. Skróty czatowe są odmianą środowiskową, a nie następcą polszczyzny. Językoznawcy opisują to jako dwa poziomy normy: wzorcowy – dla tekstów oficjalnych i publicznych – oraz użytkowy, tolerancyjny wobec swobody codziennej rozmowy.

6. Zamiast więc bić na alarm, lepiej uczyć wyboru: kiedy wystarczy szybka wiadomość, a kiedy potrzebne jest pełne zdanie, powitanie i podpis. Język żywy musi się zmieniać. Nie zmienia się tylko język martwy.

Tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Wyjaśnij, na podstawie akapitu 2. tekstu 1, dlaczego według autora czasownik *wylogować się* świadczy o sprawności, a nie o rozpadzie systemu języka.

___ / 1 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Kartkówka 1: nowe formy komunikacji, moda językowa, zapożyczenia – grupa A

15 minut · 9 pkt

KARTA 4/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 9 pkt

Zadanie 1. Przyporządkuj przykładom rodzaj zapożyczenia. Wpisz literę: a) przyswojone, b) nieprzyswojone (cytat), c) kalka znaczeniowa, d) kalka frazeologiczna. ___ / 4 pkt

1. *smartfon*
2. *know-how*
3. *dokładnie* (= ‘tak, zgadzam się’)
4. *zrobić różnicę*

a) zapożyczenie przyswojone
b) zapożyczenie nieprzyswojone (cytat)
c) kalka znaczeniowa
d) kalka frazeologiczna

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. Które zdanie zawiera eufemizm typowy dla języka korporacji? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Nasz dział zatrudnia dziesięć osób.

B. Nasz dział przeprowadził się na trzecie piętro.

C. Nasz dział zmierzy się z wyzwaniem finansowym.

D. Nasz dział stracił w tym roku dwa miliony złotych.

Zadanie 3. Wymień dwie cechy wiadomości na czacie, które upodabniają ją do rozmowy. ___ / 2 pkt

Zadanie 4. Oceń, czy zapożyczenie *deadline* w zdaniu *Deadline na zgłoszenia mija jutro* jest uzasadnione. Podaj argument. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Sprawdzian: Język współczesny – grupa A

90 minut · 31 pkt

KARTA 8/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 31 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 5 pkt

Zamiast pisać – nagrywam

1. Coraz więcej osób zamiast pisać – nagrywa. Wiadomość głosowa jest wygodna: można ją „powiedzieć" w biegu, bez stukania w ekran, a odbiorca usłyszy nie tylko słowa, ale też ton, śmiech, zmęczenie w głosie. Tego żaden emotikon nie zastąpi. Dla osób, którym trudno pisać na małym ekranie – starszych, niewidomych i słabowidzących, a także dzieci, które dopiero uczą się liter – nagranie bywa po prostu jedynym wygodnym sposobem, by pozostać w kontakcie z bliskimi.

2. Ta wygoda ma jednak drugą stronę. Nagranie trwa tyle, ile chce nadawca, a nie odbiorca. Tekst można przejrzeć wzrokiem w kilka sekund i od razu znaleźć godzinę spotkania; nagrania trzeba wysłuchać w całości, czasem kilka razy. Kto dostaje trzy minuty opowieści o tym, że „w sumie jutro chyba jednak wychodzimy o piątej", zaczyna tęsknić za krótkim SMS-em.

3. Wiadomość głosowa jest też dziwną rozmową. Mówimy do kogoś, kto nie może nam przerwać, dopytać ani zaprotestować. Nadawca układa swoją wypowiedź bez udziału rozmówcy, więc łatwo się rozgaduje, powtarza, zmienia wątek. Odpowiedź przychodzi później, też w formie monologu. Zamiast dialogu powstaje wymiana przemówień.

4. Nagrania mają jeszcze jedną cechę: trudno do nich wrócić. Szukając w tekście ważnej informacji, przewijamy ekran i od razu ją widzimy. Szukając jej w nagraniu, musimy odsłuchiwać wszystko od nowa. Dlatego wiadomości głosowe słabo nadają się do przekazywania adresów, liczb czy terminów, a świetnie – do opowiadania, pocieszania i składania życzeń. W jednych sytuacjach głos zbliża ludzi, w innych utrudnia im załatwienie sprawy.

5. Nie chodzi o to, by z nagrań rezygnować. Chodzi o to, by pamiętać, komu i po co je wysyłamy. Do przyjaciela, który chce usłyszeć nasz głos – czemu nie. Do kogoś, kto potrzebuje tylko informacji, lepiej napisać jedno jasne zdanie. Wybór kanału to też forma uprzejmości wobec odbiorcy: szanujemy jego czas i uwagę.

Tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

___ / 1 pkt

1. Autor uważa, że wiadomość głosowa przekazuje więcej niż sam tekst, bo słychać w niej ton głosu.	**P**	**F**
2. Według autora odsłuchanie nagrania trwa zawsze krócej niż przeczytanie SMS-a.	**P**	**F**
3. Autor zaleca, by całkowicie zrezygnować z wiadomości głosowych.	**P**	**F**

1.2. Wyjaśnij, na podstawie akapitu 3., dlaczego autor nazywa wymianę wiadomości głosowych „wymianą przemówień".

___ / 1 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Język współczesny – kartkówki, sprawdzian, powtórka – język polski, kl. 4 LO (zakres podstawowy)

Podgląd pokazał 12 z 37 stron. Pełna wersja: 37 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Język współczesny – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 11 pkt
- Karta 2: Język współczesny – ćwiczenia – 6 zadań, 28 pkt
- Karta 3: Język współczesny – zadania typu maturalnego – 5 zadań, 10 pkt
- Karta 4: Kartkówka 1: nowe formy komunikacji, moda językowa, zapożyczenia – grupa A – 4 zadania, 9 pkt
- Karta 5: Kartkówka 1: nowe formy komunikacji, moda językowa, zapożyczenia – grupa B – 4 zadania, 9 pkt
- Karta 6: Kartkówka 2: norma, innowacja a błąd, zamierzony błąd ortograficzny – grupa A – 4 zadania, 10 pkt
- Karta 7: Kartkówka 2: norma, innowacja a błąd, zamierzony błąd ortograficzny – grupa B – 4 zadania, 10 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: Język współczesny – grupa A – 7 zadań, 31 pkt
- Karta 9: Sprawdzian: Język współczesny – grupa B – 7 zadań, 31 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z komentarzem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/polski-liceum-klasa-4-dzial-04-jezyk-wspolczesny